

Nr 241.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer; given Stockholms slott den 5 mars 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—12:o hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler uppkomna frågor om understöd åt efterlevande till i det följande angivna, i statens tjänst anställda personer och anför därvid:

1:o.

F. d. vaktkonstapeln Johan Rickard Hallgrens änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Hallgren var född den 11 februari 1858 och avled den 11 december 1936;

Bihang till riksdagens protokoll 1937. 1 saml. Nr 241.

att han den 1 juli 1878 inträdde i fångvårdens tjänst såsom extra vaktkonstapel och den 8 november samma år erhöll konstitutorial såsom vaktkonstapel i fångvårdsstaten, i vilken egenskap han — med undantag för en tid av omkring 4 år, varunder han var placerad vid tvångsarbetsanstalten å Svartsjö — tjänstgjorde vid centralfängelset å Långholmen;

att han med utgången av februari månad 1923, således efter en tjänstetid av mer än 44 år, erhöll avsked med pension;

att han icke var delägare i civilstatens änke- och pupillkassa;

att han vid sin död efterlämnade änkan Anna Konstantia Hallgren, född Benediktsson, vilken är född den 15 juli 1874, och en dotter, gift med en försäkringstjänsteman;

att bouppteckningen efter Hallgren utvisade en behållning av omkring 1,150 kronor;

att änkefru Hallgren icke kan påräkna bidrag till sitt uppehälle av sin dotter;

samt att änkefru Hallgren enligt för henne utfärdat läkarintyg är på grund av sjukdom för framtiden oförmögen att försörja sig genom arbete.

Änkefru Hallgren har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Fångvårdsstyrelsen har hemställt om utverkande av understöd åt änkefru Hallgren till skäligt belopp.

Statskontoret har — under erinran att Kungl. Maj:t och riksdagen tidigare i ett flertal liknande fall beviljat änkepension — tillstyrkt, att pension tillerkännes änkefru Hallgren till belopp av förslagsvis 384 kronor för år.

I likhet med ämbetsverken förordar jag, att pension utverkas åt änkefru Hallgren. Pensionen synes böra bestämmas till det i statskontorets utlåtande angivna beloppet, 384 kronor, och utgå från och med den 1 januari 1937.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att f. d. vaktkonstapeln vid centralfängelset å Långholmen Johan Rickard Hallgrens änka Anna Konstantia Hallgren, född Benediktsson, må från och med den 1 januari 1937 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 384 kronor.

2:o.

Pressattachén Sven Waldemar Karléns änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Karlén var född den 8 september 1888 och avled den 12 februari 1936;

att han, efter avlagd filosofie kandidatexamen, till en början var verksam såsom journalist samt även vissa tider som lärare, därav, läsåret 1911/1912

och viss del av höstterminen 1912 vid dåvarande statens samskola i Haparanda;

att han under tiden från september 1922 intill sitt frånfälle var anställd vid svenska beskickningen i Helsingfors under sammanlagt nära 12 år 6 månader;

att han härunder tjänstgjorde som pressombud under tiden 15 september 1922—31 oktober 1923, biträdde beskickningen med vissa översättningsarbeten och handläggning av vissa pressärenden under tiden 8 oktober 1924—30 juni 1928, ånyo tjänstgjorde som pressombud under tiden 1 juli 1928—30 juni 1935 samt innehade förordnande som pressattaché (e. o. tjänsteman i 26 lönegraden) från och med den 1 juli 1935 till sitt frånfälle;

att Karlén, vilken såsom pressombud under de fem senaste åren (1 juli 1930—30 juni 1935), åtnjöt lön med 9,000 kronor för år jämte ortstillägg å 1,000 kronor, i egenskap av pressattaché från och med den 1 juli 1935 var placerad i 26 lönegraden 26 löneklassen med lön av — förutom dyrtidstillägg — 8,580 kronor, varjämte han ägde rätt till ortstillägg å 1,664 kronor;

att han vid sin död efterlämnade änkan Sigrid Amalia Josefina Karlén, född Karlsson, vilken är född den 23 februari 1895;

att bouppteckningen efter Karlén utvisade en brist av i runt tal 23,200 finska mark;

att änkefru Karlén vid mannens frånfälle innehade enskilda tillgångar, bestående av lösöre till ett uppgivet värde av 20,830 finska mark och en livförsäkring å omkring 8,600 kronor;

samt att änkefru Karlén enligt för henne utfärdat läkarintyg på grund av vissa kroniska sjukdomar ävensom sjukdomsanlag måste underkasta sig ständigt, omsorgsfull medicinsk-dietisk behandling och icke är i stånd att genom eget arbete försörja sig.

Sändebudet i Helsingfors har i en till ministern för utrikes ärendena ställd, sedermera till finansdepartementet överlämnad skrivelse gjort framställning om beredande av pension åt änkefru Karlén. Sändebudet har därvid framhållit, att pension tidigare beviljats pressombudet H. F. Wallentins änka (prop. nr 79/1922; riksd. skr. nr 302, p. 17) samt pressombudet E. V. Sjöstedts änka (prop. nr 136 1930, p. 10; riksd. skr. nr 371, p. 1).

Statskontoret har i betraktande av de föreliggande omständigheterna funnit det med billigheten överensstämmande, att änkefru Karlén beredes pension av statsmedel, samt föreslagit, att pensionen måtte bestämmas till 1,200 kronor för år eller samma belopp, som beviljats i nyss omförmälda tidigare fall, då pension tillerkänts änka efter pressombud.

Lika med myndigheterna anser jag, att pension bör beredas änkefru Karlén. Mot det av statskontoret föreslagna beloppet, 1,200 kronor, finner jag icke anledning till erinran.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att pressattachén vid svenska beskickningen i Helsingfors Sven Waldemar Karléns änka Sigrid Amalia Josefina Karlén, född Karlsson, må från och med den 1 mars 1936 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1,200 kronor.

3:o.

Konsuln Carl August Benjamin af Kullbergs änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att af Kullberg var född den 29 maj 1876 och avled den 9 augusti 1936;

att han från år 1901 till unionsupplösningen mellan Sverige och Norge var anställd som konsultssekreterare vid svensk-norska generalkonsulatet i Stettin, vilket han under tiden 31 oktober 1905—15 november 1906 förestod i egenskap av t. f. generalkonsul;

att han, sedan generalkonsulatet i samband med unionsupplösningen förändrats till konsulat, den 23 november 1906 förordnades till vicekonsul vid konsulatet;

att han den 11 november 1923 utnämndes och förordnades till olönad konsul i Stettin, vilken befattning han innehade till sin död;

att af Kullberg under den tid av 35 år, varunder han sålunda var anställd vid konsulatet i Stettin, helt ägnade sin arbetskraft åt konsulatets skötsel;

att af Kullberg under den tid han tjänstgjorde såsom konsultssekreterare och vice konsul — fränsett de belopp han kunde erhålla enligt privat överenskommelse med sina chefer — avlönades från det av statsmedel till konsulatets förfogande ställda kontorskostnadsbidraget, vilket, sedan af Kullberg år 1923 förordnats till konsul, uppbars av honom själv;

att nämnda bidrag under tiden före den 1 juli 1922 utgick med belopp, varierande mellan 4,000 och 1,500 kronor för år, därefter höjdes till 5,000 kronor samt slutligen från och med den 1 juli 1933 utgick med 4,200 kronor för år, varjämte af Kullberg alltsedan år 1931 åtnjöt ersättning för kursförlust med i medeltal 3,000 kronor om året;

att han utöver förenämnda kontorskostnadsbidrag i egenskap av konsul ägde uppbära till konsulatet inflytande expeditionsavgifter, vilka under de senaste tre åren uppgått till i medeltal 750 riksmark för år;

att han vid sin död efterlämnade änkan Augusta Louise Kläre af Kullberg, född Buscher, vilken är född den 13 juni 1888;

att makarna af Kullbergs äktenskap ingåtts år 1919;

att änkefru af Kullberg enligt läkarintyg till följd av sjukdom är ur stånd att genom eget arbete försörja sig;

samt att hon efter mannens död befinner sig i synnerligen bekymmersamma ekonomiska omständigheter.

Sändebudet i Berlin har i skrivelse till utrikesdepartementet ifrågasatt be-
redande av pension åt änkefru af Kullberg.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt änkefru af Kullberg med ett årligt
belopp av 1,020 kronor och därvid anfört bland annat följande:

Statskontoret vill erinra, att riksdagen vid olika tillfällen beviljat pension
åt vid den svenska utomlandsrepresentationen anställd olönad personal. Så
beviljade exempelvis 1929 års riksdag (prop. nr 192, p. 4; bankoutsk. utl.
nr 24, p. 28; riksd. skr. nr 215, p. 24) pension åt olönade konsuln i Triest,
generalkonsuln C. V. Lexow och 1936 års riksdag (prop. nr 196, p. 4; banko-
utsk. utl. nr 51, p. 6; riksd. skr. nr 216) pension åt olönade kanslisten vid
svenska konsulatet i Berlin E. Swensson. Vid åtskilliga tillfällen har riks-
dagen jämväl beviljat pension åt änkor efter dylik personal. Statskontoret
vill i sådant hänseende bringa i erinran ett med det förevarande tämligen
likartat fall. I skrivelse nr 306 (p. 8 b) medgav 1924 års riksdag på där-
om av Kungl. Maj:t i proposition nr 161 (p. 4) gjord framställning, att förut-
varande kontorsbiträdet vid konsulatet i Köpenhamn A. Ch. Bangs änka
finge åtnjuta en årlig pension av 500 kronor, å vilket belopp sedermera pen-
sionsförhöjning utgått.

Vad beträffar föreliggande framställning, synes det statskontoret — med
hänsyn till den ställning, riksdagen tidigare intagit i liknande frågor —
skäligt, att någon pension av statsmedel utverkas åt änkefru af Kullberg.

Såsom av det föregående framgår, har af Kullberg under en tid av om-
kring 35 år varit verksam i svenska utrikesförvaltningens tjänst såsom kon-
sulatssekreterare, vice konsul eller konsul i Stettin. Han har under denna
tid, ehuru han icke av svenska staten åtnjutit direkt avlöning, likväl väsent-
ligen haft sin utkomst av medel, som av statsverket ställts till konsulatets
förfogande. På grund av vad nu anförts och med hänsyn till föreliggande
ömmande omständigheter anser jag mig böra tillstyrka, att hans änka av
statsmedel kommer i åtnjutande av pension såsom bidrag till sitt uppehälle.
I fråga om pensionsbeloppets storlek ansluter jag mig till statskontorets för-
slag.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att konsuln vid konsulatet i Stettin Carl August Benjamin
af Kullbergs änka Augusta Louise Kläre af Kullberg, född
Buscher, må från och med den 1 september 1936 under sin
återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget
till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig
pension av 1,020 kronor.

4:o.

Rullföringsbiträdet Claes Alfred Carlssons änka. Av handlingarna i ären-
det inhämtas,

att Carlsson var född den 25 mars 1877 och avled den 26 februari 1932;

att han den 13 april 1903 utnämndes till volontärdistinktionskorpral vid
Kronobergs regemente;

att han den 19 augusti 1905, jämte det han erhöll avsked från korpralsbefattningen, förordnades till sergeant i nämnda regementes reserv, där han den 9 mars 1921 befordrades till fanjunkare;

att han från och med den 1 februari 1906 intill sin död eller sålunda under omkring 26 år var anställd såsom rullföringsbiträde vid Varbergs rullföringsområde nr 9;

att han såsom närmaste anhöriga efterlämnade änkan Karin Wiktorina Carlsson, född Svensson, vilken är född den 25 april 1885, ävensom fyra barn, nämligen en gift dotter samt tre söner, födda respektive 1909, 1915 och 1920;

att bouppteckningen efter Carlsson utvisade en brist i boet å omkring 270 kronor;

samt att änkefru Carlsson enligt läkarintyg på grund av sjukdom är oförmögen till förvärvsarbete.

År 1932 anhöll änkefru Carlsson hos Kungl. Maj:t att komma i åtnjutande av pension.

Arméförvaltningens civila departement anförde i sitt över nämnda ansökning avgivna utlåtande, bland annat, att anledning att tillstyrka utverkande av pension åt änkefru Carlsson ej förelåge, enär hon endast vore 47 år gammal och, såvitt av handlingarna framginge, vore fullt arbetsför.

Statskontoret anförde i utlåtande över omförmälda ansökning, att ämbetsverket i likhet med arméförvaltningens civila departement ansåge omständigheterna knappast vara sådana, att pension borde utverkas åt änkefru Carlsson.

Ansökningen föranledde icke annan *Kungl. Maj:ts* åtgärd än att Kungl. Maj:t i proposition nr 232, p. 1, till 1933 års riksdag framlade förslag om uppfostringsbidrag till belopp av 240 kronor åt makarna Carlssons yngste son. Vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, bifölls av riksdagen (bankoutsk. utl. nr 36, p. 4; riksd. skr. nr 273).

Genom beslut den 9 mars 1934 fann Kungl. Maj:t en förnyad ansökning av änkefru Carlsson om erhållande av pension för det dåvarande icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

I en den 19 januari 1937 dagtecknad skrift har änkefru Carlsson hos Kungl. Maj:t ånyo anhållit, att pension måtte tillerkännas henne.

Chefen för södra arméfördelningen och inskrivningsbefälhavaren för Hallands inskrivningsområde hava tillstyrkt beredande av understöd åt änkefru Carlsson.

Arméförvaltningens civila departement och statskontoret hava förklarat sig med hänsyn, bland annat, till karaktären av den av Carlsson bestridda befattningen icke kunna tillstyrka den av änkefru Carlsson gjorda ansökningen.

Jag finner visserligen med hänsyn till arten av befattningarna såsom rullföringsbiträde invändningar kunna riktas mot den förevarande ansökningen. Då änkefru Carlsson numera på grund av sjukdom är ur stånd att bereda sig inkomst, anser jag emellertid med beaktande jämväl av den avsevärda tid,

under vilken mannen Carlsson ägnat sig åt arbete i statens tjänst, billighets-skäl tala för att änkefru Carlsson kommer i åtnjutande av någon pension av statsmedel. Jag vill därför nu förorda, att förslag om sådan pension förelägges riksdagen. Pensionen synes skäligen böra bestämmas till 504 kronor för år och utgå från och med den 1 januari 1937.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att rullföringsbiträdet, fanjunkaren i Kronobergs regementets reserv Claes Alfred Carlssons änka Karin Viktoria Carlsson, född Svensson, må från och med den 1 januari 1937 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 504 kronor.

5:o.

T. f. aktuarien Oscar Gillis Tryon Aspegrens änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Aspegren var född den 22 juli 1892 och avled den 26 maj 1936;

att han under åren 1913—1917 tjänstgjorde såsom kameralt biträde hos häradsskrivare 3 år 6 månader samt uppehöll häradsskrivartjänst sammanlagt något mer än 1 år 3 månader;

att han den 1 december 1917 antogs till amanuens hos riksförsäkringsanstalten, i vilken egenskap han tjänstgjorde hos anstalten till och med den 28 februari 1919;

att han från och med den 1 mars 1919 intill sin död hos riksförsäkringsanstalten innehade förordnande såsom aktuarie och därunder uppehöll högre befattning under sammanlagt något över 1 år 6 månader;

att han i egenskap av aktuarie åtnjöt avlöning såsom tjänsteman å extra stat i 21 lönegraden;

att Aspegren vid sin död kunde tillgodoräkna en tjänstetid i statens tjänst av sammanlagt över 23 år, därav mer än 18 år hos riksförsäkringsanstalten;

att han såsom dödsbodelägare efterlämnade änkan Maria (Maj) Matilda Aspegren, född Frisk, vilken är född den 9 juli 1884, ävensom en dotter i ett tidigare äktenskap, vilken står under moderns vårdnad;

att bouppteckningen efter Aspegren utvisade en brist av omkring 32,300 kronor och att boet enligt rättens förordnande avträtts till förvaltning av bo-utredningsman;

att änkefru Aspegren på grund av ansvarsförbindelser blivit betalningsskyldig för dödsboets skulder till belopp av 6,665 kronor;

att änkefru Aspegrens inkomster för närvarande utgöras av ränta, uppgående till något över 900 kronor för år, å en hennes dotter i tidigare äktenskap tillhörig inteckning, vilken ränta änkefru Aspegren enligt testamentar-

riskt förordnande äger uppbära till sin död, varjämte hon såsom ersättning för portvaktssyssla åtnjuter nedsättning i bostadshyra med 540 kronor för år; att hennes nyssnämnda dotter, vilken för närvarande undergår utbildning till kontorist, utöver omförmälda inteckning icke äger någon förmögenhet; samt att änkefru Aspegren på grund av sjukdom är oförmögen att genom eget arbete förskaffa sig för uppehållet nödiga inkomster.

Riksförsäkringsanstalten har i anledning av framställning av änkefru Aspegren hemställt om beredande åt henne av pension, motsvarande vad som skolat utgå, därest Aspegren varit aktuarie å ordinarie stat, dock med viss reduktion med hänsyn till att pensionsavgifter icke erlagts. Riksförsäkringsanstalten har därvid anfört, bland annat, följande:

Oaktat riksförsäkringsanstalten varit i verksamhet sedan år 1902, har dess organisationsfråga ännu icke blivit slutgiltigt löst. På grund härav har endast en mindre del av antalet befattningar hos anstalten inrättats såsom ordinarie. De framställningar anstalten tid efter annan gjort om verkets försättande på ordinarie stat i större utsträckning hava endast i begränsad mån vunnit statsmakternas bifall.

Från och med den 1 juli 1936 har emellertid bland annat en aktuariebefattning överförts till ordinarie stat. Aspegren hade anmält sig som sökande till denna, som ledigförklarats någon tid före hans död men tillsatts först efteråt.

Då det icke synes skäligt, att riksförsäkringsanstaltens befattningshavare eller deras efterlevande skola bliva lidande till följd av dröjsmål med lösande av verkets organisationsfråga, anser anstalten det befogat, att änkefru Aspegren erhåller pension av statsmedel.

Utredningen torde giva vid handen, att änkefru Aspegrens möjligheter att efter mannens död vinna erforderlig bärning äro mycket begränsade, varför även starka billighetsskäl tala för att hon kommer i åtnjutande av pension.

Riksförsäkringsanstalten tillåter sig slutligen erinra om att 1928 års riksdag medgivit, att änkan efter t. f. sekreteraren hos riksförsäkringsanstalten, notarien å extra stat A. E. Nordgren finge uppbära en årlig pension av 720 kronor (prop. nr 78, p. 1; bankoutsk. utl. nr 32, p. 37; riksd. skr. nr 354, p. 31).

Statskontoret har, då omständigheterna i föreliggande fall synts ämbetsverket synnerligen ömmande, funnit sig böra tillstyrka pension åt änkefru Aspegren i enlighet med den praxis, som tidigare tillämpats vid beviljande av pension åt efterlevande efter icke-ordinarie befattningshavare. Beträffande storleken av pensionen har ämbetsverket föreslagit ett belopp av 720 kronor för år eller samma belopp, som tillerkänts i riksförsäkringsanstaltens skrivelse omförmälde t. f. sekreteraren Nordgrens änka.

Lika med myndigheterna anser jag, att änkefru Aspegren bör komma i åtnjutande av pension från statsverket. Med hänsyn till Aspegrens långvariga anställning i statstjänst och övriga i ärendet föreliggande omständigheter vill jag förorda, att pensionen bestämmes till något högre belopp än statskontoret ifrågasatt, förslagsvis till 804 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:tt måtte föreslå riksdagen medgiva,

att t. f. aktuarien hos riksförsäkringsanstalten Oscar Gillis Tryon Aspegrens änka Maria (Maj) Matilda Aspegren, född Frisk, må från och med den 1 juni 1936 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 804 kronor.

6:o.

Förre e. o. tjänstemannen hos riksförsäkringsanstalten David Verner Gerlofssons änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Gerlofsson var född den 30 september 1884 och avled den 5 december 1936;

att han, efter genomgången kurs vid handelsinstitut och efter olika anställningar i enskild tjänst, den 20 september 1918 antogs till extra ordinarie tjänsteman hos riksförsäkringsanstalten och därefter tjänstgjorde hos anstalten intill den 12 augusti 1929;

att han från och med sistnämnda dag — med undantag av viss kortare tids semester — åtnjöt tjänstledighet på grund av sjukdom till den 1 juli 1932, från och med vilken dag han av anstalten entledigades från sin anställning;

att Gerlofsson från och med den 1 januari 1928 var placerad i 14 lönegraden 15 löneklassen i löneplanen för extra ordinarie tjänstemän vid allmänna civilförvaltningen;

att han från och med den 1 juli 1932 intill sin död uppbar honom av 1932 års riksdag beviljad pension till belopp av 1,800 kronor för år (prop. nr 157, p. 6; riksd. skr. nr 227, p. 43);

att Gerlofsson vid sin död efterlämnade änkan Selma Albertina Gerlofsson, född Lundkvist, vilken är född den 15 januari 1886;

att bouppteckningen efter Gerlofsson utvisade en behållning av omkring 6,600 kronor;

samt att änkefru Gerlofssons arbetsförmåga enligt läkarintyg är på grund av sjukdom väsentligt nedsatt.

Riksförsäkringsanstalten har — under erinran att riksdagen tidigare i vissa fall beviljat pension åt efterlevande till extra ordinarie befattningshavare hos anstalten — hemställt om utverkande av pension åt änkefru Gerlofsson. Ämbetsverket har därvid tillika anfört, att enahanda skäl, som föranlett 1932 års riksdag att bevilja mannen Gerlofsson en årlig pension på grund av sjukdom, syntes ämbetsverket tala för att jämväl hans änka, som eljest torde komma i stora svårigheter för sitt framtida uppehälle, erhöle ett årligt understöd av statsmedel.

Statskontoret har tillstyrkt pension åt änkefru Gerlofsson. I fråga om storleken av pensionen har statskontoret anfört, att ämbetsverket i betraktande bland annat av den förhållandevis korta tid, varunder mannen Gerlofsson

innehaft statsanställning, funne sig icke böra föreslå högre pensionsbelopp än 600 kronor för år.

Även jag finner mig böra förorda, att pension utverkas åt änkefru Gerlofsson. Pensionen synes mig skäligen böra bestämmas till det av statskontoret ifrågasatta beloppet, 600 kronor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre e. o. tjänstemannen hos riksförsäkringsanstalten David Verner Gerlofssons änka Selma Albertina Gerlofsson, född Lundkvist, må från och med den 1 januari 1937 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 600 kronor.

7:o.

Vägingenjörssassistenten Karl Anton Gunnar Krouthéns änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Krouthén var född den 22 oktober 1898 och avled den 22 januari 1936;

att han år 1924 avlade fullständig examen i väg- och vattenbyggnadsfacket vid högre teknisk läroanstalt i Strelitz i Tyskland;

att han var anställd såsom ingenjörselev vid statens järnvägsbyggnader under tiden 17 juni—31 juli 1918 och 9 april—20 september 1919 samt vid Motala kraftverksbyggnad under tiden 1 oktober 1920—3 september 1921;

att han innehade anställning såsom vägmästare i Gullbergs härad under tiden 1 april 1927—31 juli 1930;

att han var förordnad såsom vägingenjörssassistent i Skaraborgs län från och med den 26 september 1930 intill sin död och att han därunder vissa tider innehade förordnande såsom vägingenjör;

att han såsom vägingenjörssassistent senast åtnjöt arvode, motsvarande 15 löneklassen i den i kungörelsen den 15 juni 1935 (nr 397) intagna löneplanen för extra befattningshavare, samt att för honom i övrigt i tillämpliga delar gällde föreskrifterna för extra befattningshavare;

att han vid sin död efterlämnade änkan Margarete (Grete) Johanna Fredrike Krouthén, född Kammann, vilken är född den 6 september 1901, samt två minderåriga barn, Gunilla Margareta Vilhelmina Amalia, född den 4 januari 1925, och Bernhard Herman Gunnarsson, född den 15 februari 1928;

samt att bouppteckningen efter Krouthén utvisade en brist av omkring 2,400 kronor, men att Krouthén efterlämnade en livförsäkring å 2,000 kronor, till vilken änkefru Krouthén och barnen insatts såsom förmånstagare.

Länsstyrelsen i Skaraborgs län har hemställt, att uppfostringsbidrag måtte av statsmedel beredas makarna Krouthéns två minderåriga barn.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har biträtt länsstyrelsens framställning.

Statskontoret har anfört, att, enär Krouthén enligt vad av handlingarna i ärendet framginge endast haft en tjänstetid av omkring 6 år 10 månader i statens tjänst, ämbetsverket icke kunde tillstyrka bifall till länsstyrelsens framställning.

På grund av föreliggande ömmande omständigheter vill jag — trots Krouthéns korta anställningstid i statens tjänst — icke motsätta mig, att understöd beredes hans efterlevande familj i form av uppfostringsbidrag till de båda minderåriga barnen. Uppfostringsbidragen synas, i likhet med vad som skett i vissa tidigare fall, böra bestämmas till 384 kronor för år för vart och ett av barnen.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vart och ett av vägingenjörssassistenten Karl Anton Gunnar Krouthéns och hans efterlämnade änka Margarete (Greta) Johanna Fredrike Krouthéns, född Kammann, minderåriga barn Gunilla Margareta Vilhelmina Amalia och Bernhard Herman Gunnarsson må från och med den 1 februari 1936 till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 384 kronor.

8:o.

F. d. expeditionsvakten Johan Adolf Anderssons änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Andersson var född den 22 maj 1860 och avled den 23 april 1936;

att han anställdes såsom e. o. vaktmästare vid nationalmuseum den 14 september 1893 samt erhöll konstitutorial såsom ordinarie vaktmästare (sedermera expeditionsvakt), tillika gårdskarl, den 25 maj 1900, från vilken befattning han efter en anställningstid vid museet av mer än 36 år den 22 maj 1930 erhöll avsked med rätt till pension av 1,644 kronor för år (hel pension i 5 lönegraden);

att han icke var delägare i civilstatens änke- och pupillkassa;

att han vid sin död efterlämnade änkan Hilma Lydia Augusta Andersson, född Pettersson, vilken är född den 26 november 1857, samt två döttrar och två söner, alla myndiga;

att av döttrarna, vilka båda bo tillsammans med modern, den äldre har anställning å kontor med en årsinkomst av 2,400 kronor, medan den yngre, som varit gift och har en minderårig son, icke har någon inkomst;

att sönerna, av vilka en vistas på sinnessjukhus och en är bosatt i Amerikas förenta stater, icke kunna bidra till änkefru Anderssons försörjning;

att bouppteckningen efter Andersson utvisar brist;

samt att änkefru Andersson helt är i avsaknad av inkomst.

Tjänstförrättande överintendenten och chefen för nationalmuseum har gjort framställning om utverkande av pension åt änkefru Andersson.

Statskontoret har anfört, att ämbetsverket, oaktat Andersson ägt möjlighet att ingå såsom delägare i civilstatens änke- och pupillkassa, med hänsyn till omständigheterna i föreliggande fall ej ville motsätta sig, att pension av statsmedel bereddес änkefru Andersson, samt ansett pensionsbeloppet böra bestämmas till förslagsvis 408 kronor för år.

Genom beslut den 31 juli 1936 har Kungl. Maj:t medgivit, att till änkefru Andersson finge, räknat från och med den 1 maj 1936, tills vidare intill utgången av budgetåret 1936/1937 från det under åttonde huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till extra utgifter utbetalas understöd med 34 kronor vid varje månads utgång, intill dess frågan om beredande av pension åt henne blivit slutligt prövad, med skyldighet för henne att, i den mån pension kunde bliva henne tillerkänd jämväl för tid, varunder hon uppburit det sålunda medgivna understödet, till nämnda anslag återbetala för samma tid uppburna understödsmedel.

I likhet med myndigheterna anser jag, att änkefru Andersson bör komma i åtnjutande av pension av statsmedel. Jag vill härvid erinra, att Kungl. Maj:t och riksdagen i vissa tidigare fall beviljat pension åt efterlevande efter ordinarie befattningshavare i statens tjänst, som icke begagnat sig av förefintlig möjlighet att ingå i änke- och pupillkassa (jfr t. ex. prop. 208/1935, p. 2, och 199/1936, p. 8). Pensionen åt änkefru Andersson synes vid jämförelse med vad som tidigare plägat beviljas i fall motsvarande det nu föreliggande böra bestämmas till 384 kronor för år.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att f. d. expeditionsvakten, tillika gårdskarlen vid nationalmuseum Johan Adolf Anderssons änka Hilma Lydia Augusta Andersson, född Pettersson, må från och med den 1 maj 1936 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 384 kronor, varvid skall iakttagas den henne genom Kungl. Maj:ts beslut den 31 juli 1936 ålagda återbetalningsskyldigheten.

9:o.

Extra lantmätaren Einar Olof Helsings änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Helsing var född den 28 maj 1889 och avled den 29 mars 1933;

att han avlade lantmäteriexamen den 8 juni 1917 samt därefter under

åren 1917—1919 tjänstgjorde sammanlagt något mer än 1 år 6 månader såsom tekniskt biträde hos distriktslantmätare;

att han den 17 mars 1919 konstituerades till lantmäteriauskultant (numera extra lantmätare) samt därefter intill sin död tjänstgjorde vid lantmäteristationen, därav under tiden 1 juli 1926—30 april 1931 såsom assistent å extra stat å lantmäterikontor med placering i lönegrad B 21 samt från och med den 1 maj 1931 intill frånfallet såsom tjänstemedhjälpare åt distriktslantmätare eller såsom tillförordnad distriktslantmätare;

att han i egenskap av tjänstemedhjälpare åt distriktslantmätare åtnjöt, förutom särskild ersättning för verkställda förrättningar, arvode såsom extra lantmätare med 2,000 kronor för år jämte dyrtidstillägg därå enligt för oreglerade verk gällande grunder ävensom tillskott till dyrtidstillägg enligt kungörelse den 15 maj 1925 (nr 192);

att Helsing under tiderna 15 november 1923—30 juni 1927 och 1 januari 1928—31 december 1929 tillika biträdde kammarkollegiet med jordregisterutredningar;

att han såsom enda dödsbodelägare efterlämnade änkan Alva Anna Regina Helsing, född Strömberg, vilken är född den 7 september 1894;

att den efter Helsing upprättade bouppteckningen utvisade i tillgångar omkring 32,900 kronor, varav 30,000 kronor utgjordes av livförsäkringar, samt i skulder omkring 15,300 kronor, i anledning varav behållningen uppgick till omkring 17,600 kronor;

att enligt ett år 1935 utfärdat läkarintyg möjligheterna för änkefru Helsing att erhålla utkomst genom förvärvsarbete måste på grund av hennes hälsotillstånd anses för all framtid ytterst begränsade;

att änkefru Helsing — bortsett från en kortare anställning, som hon måst lämna på grund av sjukdom — alltsedan mannens död icke haft något förvärvsarbete;

samt att änkefru Helsing för sitt uppehälle varit helt hänvisad till den i boet efter mannen ingående kontanta behållningen, som i anledning härav väsentligt nedgått.

Genom beslut den 3 november 1933 fann *Kungl. Maj:t* en av lantmäteristyrelsen gjord framställning om utverkande av pension åt änkefru Helsing icke föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Hos Kungl. Maj:t har nu änkefru Helsing anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Lantmäteristyrelsen har tillstyrkt pension åt änkefru Helsing med 1,000 kronor för år. Ämbetsverket har därvid erinrat, att pension i liknande fall tidigare beretts icke ordinarie lantmätares efterlevande. Sålunda hade riksdagen år 1925 (prop. nr 49, p. 5; riksd. skr. nr 114, p. 19) beviljat änkan efter extra lantmätaren C. G. Bergstrand en årlig pension av 900 kronor samt år 1928 (prop. nr 110, p. 2; riksd. skr. nr 354, p. 37) tillerkänt extra lantmätaren F. C. Geddes änka en årlig pension av 600 kronor.

Statskontoret har anförts, att ämbetsverket — ehuru det med hänsyn till den avsevärda behållningen i boet efter mannen Helsing syntes tveksamt, huruvida understöd borde ifrågakomma — likväl ansåge sig böra förordna, att pension beredd ankefru Helsing med 600 kronor för år eller samma belopp, som tillerkänts extra lantmätaren Geddes änka.

Av utredningen i ärendet synes framgå, att änkefru Helsing möjligheter att genom arbete försörja sig liksom även hennes förmögenhetsställning undergått en betydande försämring, sedan Kungl. Maj:t genom sitt förberörda beslut den 3 november 1933 lämnade då föreliggande framställning om pension åt henne utan åtgärd. Med hänsyn till nu förhandenvarande omständigheter anser jag mig kunna tillstyrka, att framställning göres till riksdagen om beviljande av pension åt henne. I avseende å pensionens storlek vill jag såsom i detta fall skäligt belopp föreslå 804 kronor för år. Pensionen synes böra utgå från och med den 1 januari 1937.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att extra lantmätaren Einar Olof Helsing änka Alva Anna Regina Helsing, född Strömberg, må från och med den 1 januari 1937 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 804 kronor.

10:o.

E. o. tjänstemannen vid lotsverket Nils Leonard Henning Cederholms änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Cederholm var född den 15 oktober 1887 och avled den 9 augusti 1936;

att han antogs till lotslärling den 5 februari 1909 samt till extralots den 1 januari 1915;

att han från ingången av år 1915 — med undantag för vissa tider, varunder han åtnjöt tjänstledighet — tjänstgjorde inom lotsverket såsom extralots eller t. f. lots;

att han från och med den 1 augusti 1935 intill sin död innehade anställning såsom extra ordinarie tjänsteman med placering i 3 lönegraden 4 löneklassen i den i kungörelsen den 15 juni 1935 (nr 400) intagna löneplanen för extra ordinarie tjänstemän vid lots- och fyrstaten;

att han under tjänstgöring såsom t. f. lots — utöver grundavlöningen — åtnjöt vikariatsersättning ävensom lotslott enligt gällande bestämmelser;

att han såsom dödsbodeläggare efterlämnade änkan Alfild Sofia Cederholm, född Holmberg, vilken är född den 22 april 1885, samt två barn, nämligen en son, född år 1912, och en dotter, född år 1917;

att den efter Cederholm upprättade bouppteckningen utvisade en behållning av omkring 4,800 kronor;

samt att änkefru Cederholm befinner sig i knappa ekonomiska förhållanden.

Änkefru Cederholm har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Lotsstyrelsen har ansett, att änkefru Cederholm bör erhålla understöd av statsmedel.

Statskontoret har tillstyrkt en årlig pension av 468 kronor, därvid ämbetsverket anfört i huvudsak följande:

I anslutning till vad som uttalats under förarbetena till allmänna familjepensionsreglementet (prop. nr 201/1936, s. 50 o. 99) anser statskontoret, att billighetsskäl tala för att efterlevande till sådana extra ordinarie tjänstemän, som avlidit efter det att 1936 års riksdag genom antagande av sagda reglemente medgivit familjepensionsrätt för extra ordinarie tjänstemän men som på grund av att reglementet ännu ej trätt i kraft icke kommit i åtnjutande av sådan rätt, tillerkännas pension av statsmedel.

Då Cederholm åtnjutit lön enligt 3 lönegraden i den för extra ordinarie tjänstemän vid lots- och fyrstaten gällande löneplanen och då jämlikt för civilstatens änke- och pupillkassa hittills gällande bestämmelser den pension jämte därå utgående tioprocentförhöjning, som tillkommer änka efter ordinarie tjänsteman i motsvarande ställning, torde uppgå till 473 kronor, finner sig statskontoret, med beaktande av att änkefru Cederholm befinner sig i mindre goda ekonomiska förhållanden, kunna tillstyrka, att pensionen åt henne bestämmes till nämnda belopp, avrundat till närmast lägre med 12 jämnt delbara tal, eller alltså till 468 kronor.

Med hänsyn till mannen Cederholms långa tjänstetid samt de knappa ekonomiska omständigheter, vari änkefru Cederholm blivit försatt genom mannens frånfälle, anser jag, att hon bör komma i åtnjutande av pension av statsmedel.

Då jag finner det av statskontoret föreslagna beloppet, 468 kronor, utgöra skälig pension i förevarande fall, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att e. o. tjänstemannen vid lotsverket Nils Leonard Henning Cederholms änka Alfhild Sofia Cederholm, född Holmberg, må från och med den 1 september 1936 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 468 kronor.

11:o.

Förre biträdande ingenjören vid statens järnvägsbyggnader Erik August Nycanders änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Nycander var född den 10 februari 1871 och avled den 5 mars 1936;

att han tjänstgjorde vid statens järnvägsbyggnader såsom elev under tiden juli 1893—januari 1894;

att han därefter innehade anställning såsom extra ritare vid statens järnvägar under tiden 1 februari 1894—13 december 1897, såsom biträdande ingenjör vid statens järnvägar under tiden 14 december 1897—31 januari 1900 samt såsom biträdande ingenjör vid statens järnvägsbyggnader från och med den 1 februari 1900 intill den 1 april 1933, då han avgick med pension;

att Nycander, som sålunda vid sin avgång varit i statens tjänst nära 40 år, i egenskap av biträdande ingenjör vid statens järnvägsbyggnader åtnjöt avlöning enligt 22 lönegraden i avlöningsreglementet för tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader;

att han intill sin död uppbar pension från statens järnvägars pensionskassa för pensionering av icke ordinarie personal;

att Nycander såsom anställd vid statens järnvägsbyggnader icke kunde vinna inträde i statens järnvägars änke- och pupillkassa;

att han vid sin död efterlämnade änkan Elsa Nycander, född Lundström, vilken är född den 25 januari 1872, samt två till myndig ålder komna söner;

att bouppteckningen efter Nycander utvisade en behållning av något över 9,000 kronor;

att änkefru Nycanders arbetsförmåga på grund av sjukdom är nedsatt till mindre än en tredjedel av normal arbetsförmåga;

samt att hon icke kan påräkna ekonomisk hjälp av sina söner.

Änkefru Nycander har — under framhållande att hon vore i stort behov av understöd — hos Kungl. Maj:t anhållit att få sig tillerkänd pension.

Järnvägsstyrelsen har tillstyrkt pension åt änkefru Nycander med 492 kronor för år, därvid styrelsen anfört i huvudsak följande:

Såsom tidigare i ärenden av enahanda beskaffenhet som det nu ifrågakommande av järnvägsstyrelsen framhållits, böra efterlevande till tjänstemän vid statens järnvägsbyggnader i allmänhet icke ifrågakomma till erhållande av pension, enär dessa tjänstemän såsom kompensation för frånvaron av familjepension tillerkänts något högre löneförmåner än motsvarande personal vid statens järnvägar. Undantag härifrån har dock skett för sådana fall, där särskilt ömmande omständigheter förelegat eller då andra synnerliga skäl talat för beviljande av understöd. Styrelsen vill i sådant hänseende erinra om 1933 års riksdags beslut (bankoutsk. utl. nr 36, p. 10; riksd. skr. nr 273) angående pension åt arbetschefen C. L. Westermans änka samt 1936 års riksdags beslut (bankoutsk. utl. nr 26, p. 19 och 20; riksd. skr. nr 365) angående pensioner åt arbetschefen C. J. A. Wästfelts och byggnadskamreraren C. J. Lindegréns änkor. Det nu förevarande ärendet torde med sådant till föreliggande ömmande omständigheter ävensom till mannen Nycanders långvariga verksamhet i statens tjänst enligt styrelsens förmenande vara att hänföra till ett dylikt undantagsfall.

Beträffande understödsbeloppets storlek vill styrelsen föreslå, att detta bestämmas till 492 kronor för år eller samma belopp som tillerkänts änkan efter byggnadskamreraren Lindegrén.

Statskontoret har biträtt järnvägsstyrelsens förslag.

Med hänsyn till i ärendet föreliggande omständigheter finner jag lika med myndigheterna, att änkefru Nycander bör komma i åtnjutande av pension av statsmedel. Även med beaktande av de särskilda förhållanden, som på sätt järnvägsstyrelsen framhållit föreligga med avseende å familjepensioneringen för de vid statens järnvägsbyggnader anställda tjänstemännen, anser jag dock det i ärendet föreslagna pensionsbeloppet, 492 kronor, väl lågt i jämförelse med vad som eljest pläгат tillerkännas efterlevande till tjänstemän i motsvarande löneställning. För egen del vill jag förorda, att pensionen bestämmes till 660 kronor för år.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre biträdande ingenjören vid statens järnvägsbyggnader Erik August Nycanders änka Elsa Nycander, född Lundström, må från och med den 1 april 1936 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, uppbära en årlig pension av 660 kronor, att utgå av trafikmedel.

12:o.

Stationsmästaren Carl Martin Bergs änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Berg var född den 11 november 1873 och avled den 9 december 1935;

att han den 25 juli 1895 erhöll ordinarie anställning vid Norra Södermanlands järnväg, vid vilken järnväg han från och med den 1 januari 1897 tillträdde befattning såsom stationsföreståndare;

att han i samband med statens övertagande av nämnda järnväg från och med den 1 juli 1931 erhöll anställning vid statens järnvägar såsom stationsmästare av klass 6, vilken befattning han innehade till sin död;

att han vid sitt fränfalle efterlämnade änkan Ulrika Sofia Berg, född Holmberg, vilken är född den 1 september 1865, samt fyra vuxna barn, varav en son och tre döttrar;

att, enär Berg varit s. k. överårig delägare i understödsföreningen Norra Södermanlands järnvägs pensionskassa, hans efterlevande icke ägde rätt till pension enligt för nämnda kassa gällande bestämmelser;

att Berg ej heller kunnat för sina efterlevande förvärva pensionsrätt i statens järnvägars änke- och pupillkassa;

att bouppteckningen efter Berg utvisade en behållning av omkring 3,000 kronor, vilken behållning på grund av ett mellan makarna Berg upprättat inbördes testamente helt tillfallit änkefru Berg;

att sonen, som är gift och har två minderåriga barn, är stationsskrivare i Strängnäs;

samt att en dotter, vilken är ogift, är folkskollärarinna och att de två övriga döttrarna äro gifta med lantbruksbokhållare och vardera hava ett minderårigt barn.

Järnvägsstyrelsen har, med anledning av en av änkefru Berg hos styrelsen gjord, den 20 december 1935 dagtecknad ansökning, anhållit, att pension till belopp av 384 kronor för år måtte tillerkännas änkefru Berg.

Statskontoret har i avgivet utlåtande anslutit sig till vad järnvägsstyrelsen i ärendet hemställt.

Riksdagen har i vissa tidigare fall beviljat pension åt änkor efter befattningshavare, som inträtt i statens tjänst i samband med statens övertagande av enskild järnväg och icke kunnat för sina efterlevande förvärva familjepensionsrätt. Med hänsyn till föreliggande omständigheter synes även i nu ifrågavarande fall änkepension böra beviljas. Mot det av järnvägsstyrelsen föreslagna beloppet, 384 kronor, har jag intet att erinra.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att stationsmästaren vid statens järnvägar Carl Martin Bergs änka Ulrika Sofia Berg, född Holmberg, må från och med den 1 januari 1936 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, uppbära en årlig pension av 384 kronor, att utgå av trafikmedel.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:0—12:0 hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Ragnar Sundén.